

Ten allen tijde heeft men de raadselen der wereld en van het leven pogen te verklaren door eene oplossing te zoeken langs rationeelen weg, of wel . . . door eene inspiratie van gevoel en fantazie.

Toch komen juist in de laatste jaren geschriften uit, 't zij, zoogenaamd, wetenschappelijke, 't zij kunstwerken, die het occultisme tot voorwerp van studie kozen. Onder den algemeenen titel van *Studien aus dem Gebiete der Geheimwissenschaften* gaf Dr. Carl du Prel in 1890 een eerste deel uit onder den titel: *Thatsachen und Probleme*. De lezer verneemt hier het laatste nieuws over Heksen, Mediums, Fakirs, Planten-mystiek, de paedagogische waarde der suggestie, en de nauwe verwantschap van hypnotismus en spiritismus. In een tweede deel (1891) geeft dezelfde auteur: *Experimentalpsychologie und Experimentalmetaphysik*, waarin men over hypnotische experimenten, over de waarde van het hypnotisme voor de transcendentale psychologie, over spiritisme, over den storenden invloed van het licht bij mystieke openbaringen, en over de praktische waarde van hypnotisme en spiritisme wordt gehandeld.

Deze praktische waarde komt vooral uit in eenige moderne kunstscheppingen, die eene occultistische stof in den vorm van een roman behandelen. Het laatste voorbeeld van zulk een roman is eene verzameling van novellen, verschenen onder den algemeenen titel: *Récits de l'Occulte*. De drie novellen heetten: *La bien Aimée*, eerst verschenen in de *Revue de deux Mondes*, December 1891; *Rédéviva*, en *La Redemption de Larmor*, vroeger verschenen in de *Nouvelle Revue* van 1883, en 1882 1). De schrijver, Gilbert Augustin-Thierry, heeft eerst een drietal historische romans geschreven, en zich daarna aan het occultisme gewijd.

Het schijnt een bedenkelijk teeken des tijds, als hij in zijn woord „*Au lecteur*” zijne richting aanbeveelt met de woorden: „*Le „naturalisme” a vécu et voici qu'une jeune école se lève, ardemment éprise du seul Idéal.*” *Quot verba, tot errores* — zei mijn Utrechtsche professor in het Latijn, toen hij wilde te kennen geven, dat een volzin evenveel woorden als blunders bevatte. De rekening is gemakkelijk op te maken. Vooreerst is het onjuist te verklaren: „*Le „naturalisme” a vécu.*” Juist op dit oogenblik verschijnt een der meesterlijkste romans van Zola: *La Débacle*. Schoon nog niet voltooid, is nu reeds gebleken, dat dit kunstwerk een der schitterendste zal zijn, die ooit uit de — door den heer Augustin-Thierry welwillend ter dood veroordeelde — school der Naturalisten is te voorschijn gekomen. De schildering van den slag van Sedan — vooral van de bloedige worsteling binnen het kleine vlek Bazeilles, waar de Beiersche troepen een afschuwelijk bloedbad aanrichtten, is een meesterlijk brok letterkundige kunst, waarmee de ziekelijke vertelseltjes van een Augustin-Thierry in geen enkel opzicht kunnen vergeleken worden.

In de tweede plaats is het volkomen onwaar, dat „*une jeune école*” zich aanmeldt, „*emportée vers ces mystérieux horizons, où semble se complaire le grand Inconnu.*” Al wat hier voor nieuw wordt uitgegeven, is reeds lang

1) In een boekdeel te Parijs, bij Armand Colin & Co., zonder jaartal (1892).